

MINISTERSTWO
SPRAWIEDLIWOŚCI

www.ms.gov.pl

Departament Współpracy Międzynarodowej i
Praw Człowieka

Warszawa, 14 września 2022 r.

DWMPC-IX.8040.16.2022

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPL.	2022 -09- 1 9
ZAL.	NR

Pan
Adam Zbieranek
Dyrektor
~~Biura Prokuratora Krajowego~~

Szanowny Panie Dyrektorze,

uprzejmie informuję, że pismem z 21 sierpnia 2022 r. Rzecznik Praw Obywatelskich poddał pod rozagę Ministra Sprawiedliwości Prokuratora Generalnego wydanie wytycznych dla prokuratorów w sprawie zasad prowadzenia postępowań o międzynarodową pomoc prawną realizowaną na podstawie umowy między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Białoruś o pomocy prawnej i stosunkach prawnych w sprawach cywilnych, rodzinnych, pracowniczych i karnych, sporządzonej w Mińsku dnia 26 października 1994 r.

Rzecznik Praw Obywatelskich podał że wśród podejmowanych przez niego problemów szczególnego wymiaru nabiera instrumentalne wykorzystywanie przez władze Białorusi „czerwonych not” Interpolu oraz materia współpracy międzynarodowej w sprawach karnych, ze szczególnym naciskiem na problem wydawania obywateli innych państw na wniosek władz białoruskich. W tym kontekście wskazał na dokonane w 2022 r. nowelizacje białoruskiego kodeksu karnego (rozszerzającą stosowanie kary śmierci) i białoruskiego kodeksu procedury karnej (wprowadzającą możliwość wszczęcia specjalnego postępowania w sprawach karnych w stosunku do oskarżonych, którzy przebywają poza granicami Białorusi i unikają stawiania się przed organem prowadzącym postępowanie karne), co uzasadnia obawę instrumentalnego wykorzystania mechanizmu procesu *in absentia* przeciwko obywatelom Republiki Białoruś i innych państw, którzy poszukiwali schronienia w Polsce w obawie przed represjami. Podkreślił znaczenie poparcia białoruskich władz państwowych dla agresji Federacji Rosyjskiej na Ukrainę.

W tym kontekście Rzecznik Praw Obywatelskich zwrócił uwagę Ministra Sprawiedliwości Prokuratora Generalnego na treść art. 19 umowy bilateralnej z Białorusią, wedle którego: *Pomocy prawnej nie udziela się, jeżeli jej udzielenie może zagrozić suwerenności lub bezpieczeństwu państwa albo pozostawałoby w sprzeczności z podstawowymi zasadami prawa wezwanej Umawiającej się Strony*” oraz na potrzebę uznania zasady sądowego charakteru pozbawienia wolności za jedną z podstawowych zasad prawa Rzeczypospolitej Polskiej, czego konsekwencją byłoby przyjęcie art. 19 umowy bilateralnej za prawną podstawę odmowy wydania wynikającą z zastosowania umowy bilateralnej w przypadku, gdy na zasadzie art. 69 tej umowy załącznikiem do wniosku ekstradycyjnego jest postanowienie o tymczasowym aresztowaniu wydane przez białoruski organ niesądowy.

Mając na uwadze treść art. 61 § 1 Ustawy z 28 stycznia 2016 r. Prawo o Prokuraturze (Dz.U.2022.1247 t.j) uprzejmie przekazuję - zgodnie z kompetencjami - wystąpienie Rzecznika Praw Obywatelskich i jednocześnie informuję że Ministerstwo Sprawiedliwości powiadomi sędziów koordynatorów do spraw współpracy międzynarodowej w sądach okręgowych o zaprezentowanym w w/w piśmie stanowisku prawnym i wskazanych nowelizacjach prawa białoruskiego.

Łączę wyrazy szacunku,

Krzysztof Masło
Dyrektor - Prokurator
Departament Współpracy Międzynarodowej i
Praw Człowieka
/podpisano elektronicznie/

Do wiadomości:
Pan
Marcin Wiącek
Rzecznik

Praw

Obywatelskich